

Uttanríkis- og mentamálaráðið

Løgtingið
Tinghúsvegur 1-3
100 Tórshavn

Dagfesting: 16. desember 2019
Mál nr.: 19/00611
Málsviðgjørt: EFR
Eftirkannað: 16. desember 2019

Løgtingsmál nr. 46/2019: Uppskot til samtyktar um at taka aftur uppsøgn av Hoyvíkssáttmálanum

Uppskot til samtyktar

Løgtingið góðkennir, at landsstýrismaðurin í uttanríkis- og mentamálum tekur aftur uppsøgn av sáttmálanum frá 31. august 2005 millum Stjórn Íslands øðrumegin og Stjórn Danmarkar og Føroya landsstýri hinumegin.

1. Viðmerkingar til uppskotið til samtyktar

1.1. Orsøkin til uppskotið

Tann 31. desember 2018 varð fráboðan um uppsøgn av Hoyvíkssáttmálanum send íslensku stjórnini. Uppsagnarfreistin er 12 mánaðir, og støðan er tískil í lötuni tann, at eingin sáttmáli skipar viðurskiftini millum Føroyar og Ísland frá 1. januar 2020.

Nú verður mettt, at fortreytirnar fyri avgerðini um at siga upp sáttmálan eru so mikið nógv broyttar, at uppsøgnin eigur at verða tikin aftur, soleiðis at sáttmálin ikki fer úr gildi.

Við løgtingslóg nr. 161 frá 18. desember 2017 um fyrisiting av sjófeingi varð rætturin hjá útlendingum at eiga í veiðiliðinum í fiskivinnuni avmarkaður. Hesar avmarkingar fyri útlendskan ognarskap í fiskivinnuni vóru ein høvuðsorsøk til, at undanfarna landsstýrið metti tað vera neyðugt at siga sáttmálan upp.

Tá sitandi landsstýri tann 4. november 2019 legði fyri Løgtingið uppskot til løgtingslóg um sjófeingi, varð skotið upp, at verandi útlenskur ognarskapur í fiskivinnuni kann halda fram, samstundis sum nýggjur útlenskur ognarskapur kann vera upp til 1/4, sí løgtingsmál nr. 15/2019. Við hesum broyttust fortreytirnar fyri uppsøgnini av Hoyvíkssáttmálanum munandi.

Seinastu tíðina hava tingingar verið millum landsstýrið og íslensku stjórnina um møguliga afturtøku av uppsøgnini og um treytirnar fyri eini møguligari afturtøku. Samskiptið hevur m.a. snúð seg um tær broytingar, sum landsstýrið hevur ynskt í sáttmálaviðurskiftunum við Ísland seinastu árin.

Partarnir eru nú samdir um, at Hoyvíkssáttmálin verður broyttur soleiðis, at ognarskapur og stovnseturættur í fiskivinnu og virking av fiski á landi v.m. verða undantikin meginreglunum í sáttmálanum. Eisini eru partarnir samdir um, at íløgur, gjørdar áðrenn 1. januar 2020 kortini kunnu halda fram.

Hetta ber í sær, at broytingar verða gjørdar í grein 6, stk. 2 og 3 í Hoyvíkssáttmálanum, har tað er ásett, at sáttmálin bert loyvir avmarkingum viðvíkjandi ognarskapi í fiskivinnuni og virking av fiski á landi, sum vóru galdandi, tá sáttmálin varð undirritaður í 2005. Tá Hoyvíkssáttmálin varð undirritaður, var henda avmarking 1/3 sambært tágaldandi løgtingslóg um vinnuligan fiskiskap.

Partarnir eru sostatt vorðnir samdir um at broyta Hoyvíkssáttmálan soleiðis, at ætlanir landsstýrisins kunnu fremjast.

Harumframt hevur landsstýrið leingi ynskt at fáa atgongd at útflyta landbúnaðarvørur til íslenska marknaðin. Ósemja hevur verið um tulkning av upprunareglunum viðvíkjandi landbúnaðarvørum, sum hava uppruna í ES, men sum eru virkaðar í Føroyum. Hóast tað ikki tykist vera stórir áhugi frá føroyskari síðu at útflyta landbúnaðarvørur til Íslands í løtuni, so hava føroyskir framleiðarar fyrr ynskt at fáa atgongd til íslenska marknaðin, og tað verður mett at hava prinsipiellán týdning at flyta hetta málið. Tí hevur landsstýrið sett sum treyt fyri at taka uppsøgnina aftur, at málið verður loyst. Talan er um eitt viðbrekið mál í Íslandi, men íslenska stjórnin hevur kortini játtað at veita tollfría atgongd at útflyta eina avmarkaða nøgd av nevndu landbúnaðarvørum árliga.

Eisini hevur leingi verið arbeitt við at skapa møguleikar fyri, at heilivágur, framleiddur í Føroyum, kann verða útfluttur til Íslands. Tað hevur tó verið trupult at fáa íslensku stjórnina at laga innanhýsis lóggávu til, soleiðis at eitt nú sjóverkstablettir og aðrar sonevndar nichevørur kunnu verða útfluttar og seldar á íslenska marknaðinum. Tað hevur nú eydnast at flyta málið, og í november legði íslenska stjórnin eitt uppskot fyri Altingið, sum skal gera tað møguligt hjá triðjalondum at selja heilivág á íslenska marknaðinum, um ávísar treytir eru uppfyltar. Broytingin fær eftir ætlan gildi 1. januar 2021.

At enda metir landsstýrið, at tað hevur stóran týdning at tryggja, at viðurskiftini við Ísland koma í rætt lag sum skjótast. Hetta kemst millum annað av týdninginum, sum Hoyvíkssáttmálin hevur fyri samhandilin við Ísland.

Tað er eisini sera óheppið, at Hoyvíkssáttmálin fer úr gildi, samstundis sum landsstýrið strembar eftir at fáa í lag nýggjar handilsáttmálar við onnur lond. Í arbeiðinum at betra um handilsviðurskiftini við onnur lond, verður stundum víst til Hoyvíkssáttmálan sum dømi um mest víðfevnda sáttmála, sum landsstýrið hevur gjørt.

Samanumtikið verður útskil mett, at grundarlag er fyri at taka uppsøgnina av Hoyvíkssáttmálanum aftur. Hetta er serliga grundað á, at avmarkingarnar í løgtingslóg um fýrisiting av sjófeingi, sum skuldu forða fyri útlenskum ognarskapi í fiskivinnuni eftir ætlan verða broyttar, at semja er um at broyta sáttmálaásetingarnar um ognarskap í fiskivinnuni, og

at útlit eru fyri, at loysn fæst á nøkrum av teimum ósemjum, sum hava merkt samstarvið við íslensku stjórnina seinastu árin.

Løgtingið samtykti í løgtingsmáli nr. 15/2005, samsvarandi § 52 í Stýrisskipan Føroya, at Hoyvíkssáttmálin kundi verða staðfestur Føroya vegna, og sambært viðmerkingunum til § 52, stk. 2 í Stýrisskipanini skal landsstýrið hava góðkenning frá Løgtinginum fyri at siga upp sáttmála, sum Løgtingið hevur góðkent.

Av tí at Løgtingið í desember 2018 góðkendi uppskot til samtyktar frá landsstýrinum um at siga upp Hoyvíkssáttmálan, verður mettt, at Løgtingsins samtykki eisini krevst fyri, at landsstýrið kann taka uppsøgnina aftur.

Landsstýrið hevur gjørt sáttmálan við Ísland saman við dansku stjórnini, tí at sáttmálin fevnir um ikki-yvirtikin málsøki. Av hesi orsök var uppsigandi sáttmálaparturin “Stjórn Danmarkar og Føroya landsstýri,” og fráboðanin um uppsøgn sambært grein 12, stk. 1 í Hoyvíkssáttmálanum umboðaði bæði landsstýrið og dansku stjórnina. Mettt verður, at fráboðan um at taka uppsøgnina aftur eisini skal umboða bæði landsstýrið og dansku stjórnina.

Hóast landsstýrið í fjør sendi íslensku stjórnini fráboðan um uppsøgn av sáttmálanum, ber hetta ikki í sær, at sjálv løgtingslógin, sum setti sáttmálan í gildi, verður sett úr gildi. Tí fer landsstýrismaðurin, um tað ikki eydnast at fáa Løgtingsins undirtøku fyri at taka uppsøgnina aftur, at leggja uppskot fyri Løgtingið um at seta úr gildi løgtingslóg nr. 66 frá 18. mai 2006, sum setti Hoyvíkssáttmálan í gildi.

Góðkennir Løgtingið hetta uppskotið til samtyktar, kann landsstýrið senda íslensku stjórnini fráboðan um at taka uppsøgnina aftur áðrenn 1. januar 2020.

1.2. Hoyvíkssáttmálin – innihald og umsiting

1.2.1. Lýsing av innihaldinum í Hoyvíkssáttmálanum

Hoyvíkssáttmálin er mest víðfevndi frihandilssáttmáli, Føroyar hava við onnur lond, og byggir á eina ætlan um at fremja búskaparligu viðurskiftini millum Ísland og Føroyar og at samskipa búskaparligu menningina í londunum báðum. Sáttmálin bindur Føroyar og Ísland saman í eitt felags búskaparøki, har vørur, tænastr, persónar og kapitalur kunnu flytast frítt millum londini, og har allur mismunur viðvíkjandi eitt nú stovnseturætti er bannaður.

Hoyvíkssáttmálin ásetir í grein 5, at innan vídd sáttmálans er:

- a) bannað at gera mismun millum íslenskar likamligar persónar og føroyskar likamligar persónar vegna tjóðskap,
- b) bannað at gera mismun vegna virkisstað millum lögfrøðiligar persónar, heimahoyrandi innan umveldisvídd sáttmálans, og
- c) bannað at gera nakran mismun vegna upprunastað millum vørur, sum hava uppruna í sáttmálaøkinum.

Hesar ásetingarnar eru at rokna sum kjarnin í sáttmálanum.

Hoyvíkssáttmálin hevur tó frá byrjan eisini havt nøkur undantøk frá meginreglunum. Her kann serliga verða tikið fram, at Ísland innan vinnugreinarnar fiskiskap og fiskavirking kundi

varðveita tær avmarkingar viðvíkjandi ognarrætti hjá útlendingum og/ella ikki búfóstum persónum, sum vóru galdandi, tá ið sáttmálin varð undirritaður. Somuleiðis kundu Føroyar varðveita avmarkingar viðvíkjandi ognarrætti innan vinnugreinina fiskiskap, sum vóru galdandi, tá ið sáttmálin varð undirritaður, sí grein 6, stk. 2 og 3 í sáttmálanum. Semja er nú um, at henda áseting í Hoyvíkssáttmálanum verður broytt soleiðis, at bæði londini fáa frælsi til at áseta avmarkingar viðvíkjandi ognarrætti hjá útlendingum v.m. innan fiskiskap og fiskavirking.

Bæði Føroyar og Ísland hava gjørt fleiri broytingar í lógum og øðrum reglum fyri at tryggja, at lóggávan ikki ger mismun millum føroyingar og íslendingar.

Løgtingið hevur samtykt broytingar í nøkrum serlógum, fyri at tryggja samsvar við Hoyvíkssáttmálan, m.a. við løgtingslóg nr. 55 frá 16. mai 2006. Somuleiðis hava danskir myndugleikar tillagað kunngerðir, ið galda fyri málsøki, sum ikki eru yvirtikin. Hesar eru nakrar av teimum lógum og kunngerðum, sum eru tillagaðar samsvarandi sáttmálanum:

- løgtingslóg nr. 45 frá 11. mai 2009 um góðkendar grannskoðarar og grannskoðanarvirkir,
- løgtingslóg nr. 64 frá 27. apríl 2001 um vinnu,
- løgtingslóg nr. 53 frá 28. apríl 2000 um vatnið í Sumbiarbergholinum,
- løgtingslóg nr. 75 frá 5. november 1998 um Føroya Realkreditstovn (Realin),
- løgtingslóg nr. 83 frá 6. juni 1997 um kapping,
- løgtingslóg nr. 3 frá 13. februar 1996 um tryggingarvirksemi,
- løgtingslóg nr. 193 frá 10. desember 1993 um lønarhæddaravgjald,
- løgtingslóg nr. 142 frá 10. juni 1993 um lóggilding av elinnleggjarum v. m.,
- løgtingslóg nr. 136 frá 8. september 1992 um meirvirðisgjald,
- løgtingslóg nr. 20 frá 10. mars 1992 um innflutning og sølu av rúsdrekka,
- løgtingslóg nr. 93 frá 4. oktober 1984 um biografar,
- løgtingslóg nr. 9 frá 5. mars 1970 um skráseting av skipum,
- kunngerð nr. 143 frá 22. oktober 2018 um starvsfólkaumboðan í partafeløgum og smápartafeløgum,
- bekendtgørelse nr. 178 af 27. februar 2011 om islandske advokaters tjenesteydelser på Færøerne, og
- bekendtgørelse nr. 179 af 27. februar 2011 om islandske advokaters etablering på Færøerne.

Eisini eru ikki-lógarfestar mannagongdir, tulkingar og siðvenjur lagaðar til Hoyvíkssáttmálan, harav nakrar eftir viðgerð í felagsnevndini undir Hoyvíkssáttmálanum.

Føroyskir og íslenskir myndugleikar hava eisini formligt samstarv á øðrum økjum við tilvísing til grein 7 í Hoyvíkssáttmálanum, sum ásetir, at sáttmálapartarnir vilja stimbra og breiðka sínámillum samstarv á øllum viðkomandi økjum. Slíkt samstarv er eitt nú á almanna- og heilsuøkinum. Á heilsuøkinum er m.a. talan um, at føroyska heilsuverkið keypir ávísar heilsutænastur úr Íslandi.

1.2.2. Umsiting av Hoyvíkssáttmálanum

Ein felagsnevnd er sett sambært grein 8 í sáttmálanum at tryggja, at ætlanirnar við sáttmálanum verða framdar og at sáttmálin virkar á munagóðan hátt. Felagsnevndin kann við samtykki gera

av at broyta grein 5-7 í sáttmálanum, umframt frumskjøluni til sáttmálan. Felagsnevndin er mannað við embætisfólkum úr føroyska og íslenska uttanríkisráðnum.

Eisini skipar sáttmálin í grein 9 Hoyvíksráðið, har ráðharrarnir við ábyrgd fyri sáttmálanum árliga hittast og kunnu tryggja, at ætlanirnar við sáttmálanum verða framdar.

Hóast nøkur mál eru loyst, hevr tað í mongum førum víst seg at vera trupult at finna eina loysn í øðrum málum. Tað hevr verið ein avbjóðing, at Ísland hevr ávísar skyldur sambært EBS-sáttmálanum, samstundis sum Føroyar ikki hava líknandi skyldur. Dømi um óloyst mál eru áður nevndu avbjóðingar við útflutningi av heilivági úr Føroyum til Íslands og málið um kumulering av landbúnaðarvørum, sbr. punkt 1.1.

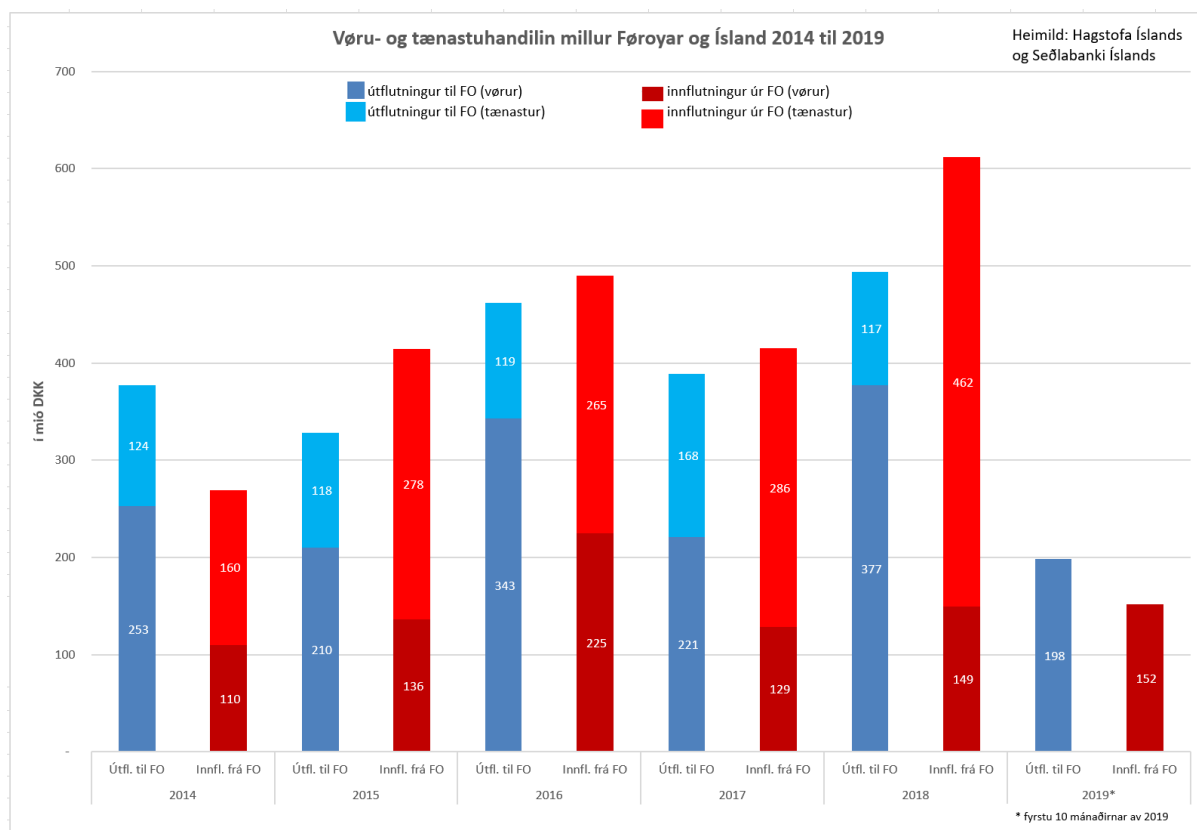
1.3. Avleiðingarnar

1.3.1. Avleiðingar fyri landið og kommunur

Seinastu fyra árin hava Føroyar havt avlop í vøru- og tænastrandlinum við Ísland.

Í 2014 hevði Ísland seinast samlað avlop í vøru- og tænastrandlinum, og í 2018 høvdu Føroyar samlað avlop á 117 mió. DKK. Um hugt verður at vøruhandlinum fyri seg, hevði Ísland í 2018 avlop á 228 mió. DKK. Um hugt verður eftir tænastrandlinum fyri seg, høvdu Føroyar hinvegin eitt avlop á 345 mió. DKK.

Heldur Hoyvíkssáttmálin fram at vera galdandi, kann samhandilin halda fram sum higartil.

Myndafrágreiðing: Bláu litirnir eru íslenskur útflutningur til Føroyar. Myrkari blái liturin er vøru, meðan ljósari blái liturin er tænastrand. Reyðu litirnir eru føroyski útflutningur til Íslands. Myrkari reyði liturin er vøru meðan ljósari reyði liturin er tænastrand.

Mett verður, at tað hevði verið óheppið, um Hoyvíkssáttmálin fór úr gildi, samstundis sum landsstýrið strembar eftir at fáa í lag nýggjar handilssáttmálar við onnur lond. Í arbeiðinum at betra um handilsviðurskiptini við fremmand lond verður stundum víst til Hoyvíkssáttmálan sum dømi um mest víðfevnda sáttmála, sum landsstýrið hevur gjørt. Hoyvíkssáttmálin snýr seg um frían flutning av vørum, tænastrum, kapitali og persónum, meðan samráðingar, sum landsstýrið hevur við onnur lond, fyrst og fremst snúgva seg um fríhandil við vørum.

Eisini kann tað verða óheppið fyri søguliga og mentanarlaga samstarvið millum Føroyar og Ísland, um sáttmálin fer úr gildi.

Mett verður ikki, at uppskotið hevur beinleiðis avleiðingar fyri kommunurnar.

1.3.2. Avleiðingar fyri borgarar

Fer Hoyvíkssáttmálin ikki úr gildi um ársskiptið, varðveita føroyingar og íslendingar rættin til javnbjóðis viðferð sambært Hoyvíkssáttmálanum.

Umframt Hoyvíkssáttmálan eru aðrar norðurlenskar avtalur, sum tryggja flytførið hjá føroyingum og íslendingum millum londini. Hesar avtalur fara framhaldandi at tryggja flytførið millum londini, hóast Hoyvíkssáttmálin fer úr gildi.

1.3.3. Avleiðingar fyri vinnuna

Fer Hoyvíkssáttmálin ikki úr gildi um ársskiptið, kann samhandilin halda fram eins og hann hevur gjørt, síðani sáttmálin kom í gildi. Um sáttmálin hinvegin fer úr gildi og eingin annar handilssáttmáli kemur í staðin, verður avleiðingin í útgangsstøði, at GATT-tollur verður lagdur á vørum, sum verða fluttar millum londini. Hetta setir fyrítøkurnar í londunum báðum í eina verri kappingarstöðu á marknaðunum hjá hvør øðrum.

Tær føroysku fyrítøkurnar, ið selja vørum til Íslands, eins og tær, ið keypa vørum úr Íslandi, kunnu sostatt fara at merkja avleiðingar, um eingin sáttmáli er millum londini. Tað sama ger seg sjálvandi galdandi fyri íslenskar fyrítøkur, sum annaðhvørt selja vørum til Føroyar ella keypa vørum úr Føroyum.

Tænastuveitarar fara framhaldandi at kunna selja tænastrum í hinum landinum um sáttmálin fer úr gildi, men eingin trygd verður fyri somu viðferð, tá sáttmálagrundarlagið er burtur. Tað sama er galdandi fyri eitt nú stovnsturættin og flyting av kapitali.

1.4. Ummæli

Víst verður til hoyringarskrivini til lögtingsmál nr. 87/2018, sum er uppskot til samtyktar um at siga upp Hoyvíkssáttmálan, ið varð sent til ummælis hjá stjórnarráðunum, Vinnuhúsinum og Reiðarafelagnum.

Í hoyringarsvarinum mælir Vinnuhúsið staðiliga frá at siga upp Hoyvíkssáttmálan, fyrr enn annar handilssáttmáli er klárur at seta í staðin, sum gevur føroyskum inn- og útflytarum líka góðar møguleikar sum undir Hoyvíkssáttmálanum.

Føroya Reiðarafelag vísir á, at landsstýrið eigur at meta um, hvussu fiskiveiðisamstarvið millum Føroyar og Ísland kann verða ávirkað, um Hoyvíkssáttmálin verður sagdur upp. Eisini verður víst á, at uppskotið kann fáa neiliga ávirkan á royndirnar hjá landsstýrinum at knýta tættari handilssamtarv við onnur lond.

Uttanríkis- og mentamálaráðið, 17. desember 2019

Jenis av Rana
landstýrismaður

/ Poul Geert Hansen